

ISSN:1306-3111

e-Journal of New World Sciences Academy
2010, Volume: 5, Number: 4, Article Number: 1C0241

EDUCATION SCIENCES

Received: August 2010
Accepted: October 2010
Series : 1C
ISSN : 1308-7274
© 2010 www.newwsa.com

Serdarhan Musa Taşkaya
Emre Ünal
Sait Akbaşlı
Mersin University
serdarhan@gmail.com
Mersin-Turkey

SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARININ AVRUPA BİRLİĞİ'NE İLİŞKİN TUTUMLARI

ÖZET

Bu araştırmada Türkiye'de sınıf öğretmeni adaylarının AB'ye ilişkin tutumlarının ortaya koyulması amaçlanmıştır. Araştırma, tarama türünde desenlenmiş, betimsel bir araştırmadır. Araştırmanın evrenini Adıyaman, Gazi, Mersin, Pamukkale ve Selçuk üniversitelerinde 2007-2008 öğretim yılında eğitim fakültelerinde öğrenim görmekte olan Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklemde yer alan 747 katılımcı, tesadüfî yöntemle seçilmiştir. Araştırma verileri araştırmacılar tarafından geliştirilen "AB'ye İlişkin Tutum Ölçeği" ile toplanmıştır. Ölçeğin Cronbach Alfa güvenirlik kat sayısı ".75" bulunmuştur. Verilerin analizi SPSS paket programı ile yapılmıştır. Araştırmada, sınıf öğretmeni adaylarının AB'ye ilişkin tutumlarının genel olarak olumsuz olduğu; sınıf öğretmeni adaylarının AB'ye ilişkin tutumlarının cinsiyete, sınıfa ve AB ülkelerinde akrabalarının bulunma durumuna göre değişmediği, ancak öğrenim gördükleri üniversiteye ve AB ülkelerinde bulunma durumuna göre değiştiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: AB (Avrupa Birliği), Türkiye, AB'ye İlişkin Tutum, Sınıf Öğretmeni, Aday

THE ATTITUDES OF PRE-SERVICE TEACHERS ABOUT EUROPEAN UNION

ABSTRACT

The aim of this study is to present the attitudes of class teaching applicants in Turkey about EU. The study is a narrative study designed in the sort of survey. The universe of the study consists of the students of the main scientific branch "Class Teaching" studying in Educational Faculties of the universities of Adıyaman, Gazi, Mersin, Pamukkale, and Selçuk, the state university in Turkey, in the educational year 2007 - 2008. The study was carried out in the second semester of the educational year 2007 -2008. 747 participant taking place in the sample was chosen via simple randomly distribution method. The study data were collected via "EU Attitude Scale" developed by the researchers. The Crombach Alpha reliability coefficient of the scale was found ".75". The analysis of the data was made via SPSS Packet Program. In the study, it was concluded that the attitudes of the class teaching applicants about EU was generally negative; that their attitudes about EU did not change according to the gender, class, and their having relatives in EU counties; but that these attitudes changed in related to the university they studied and their having been in EU countries.

Keywords: EU (European Unity), Turkey, Attitude about EU, Pre-Service Teachers, Applicant

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Küreselleşme, yeni dünya düzeninde önemli bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bundan önce hiç olmadığı kadar güçlü bir şekilde bütün dünyayı etkileyen küreselleşmenin hızlanması ile devletler, sadece kendi içlerinde ve bölgelerinde olanlardan değil, bütün dünyada olan gelişmelerden etkilenmektedirler.

Siyasi ve coğrafi sınırları eskisi kadar önemli olmaktan çıkaran küreselleşme nedeniyle birçok devlet, rekabeti tek başına yapmak yerine güç birliği yapma yoluna gitmektedir. Bu nedenle devletlerarası ortaklıklar oluşturarak çeşitli alanlarda örgütler kurulmuştur. NATO, OECD, NAFTA, ASEAN, OPEC, Şangay İşbirliği Örgütü ve Avrupa Birliği (AB) bu tür örgütlerden bazılarıdır. Bu örgütlerin pek çoğu genel olarak askeri, ticari veya siyasi alanlardan biri ya da birkaçı için kurulmuştur. AB ise hemen hemen bütün amaçlarda ortaklığı öngören bölgesel bir birliktir. Bu ortaklık dünyanın pek çok açıdan önemli bir gücü olması bakımından AB'ye büyük avantajlar sağlamaktadır. Çünkü Avrupa, bu birlik sayesinde dünyanın en büyük ekonomik ve siyasi aktörlerinden biri haline gelmiştir.

Temelleri 1950'li yıllarda atılan AB'nin bugünkü şeklini alması uzun yıllar içinde olmuştur. 1951 yılında kurulan Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu (AKÇT) ile başlayan süreç, 1992'de AB'nin temel yapılarının oluşturulması ve 1993 yılında Avrupa Birliği adını alması ile bugünkü yapısına kavuşmuştur.

AB, kuruluşundan itibaren sadece fiziki olarak Avrupa'da yer alan ülkeleri birliğe üye yapma politikası gütmektedir. Bugün Avrupa kıtasında yer alan 49 devletten 27'si AB üyesidir. Ancak AB'nin gelişmesi ve genişlemesi henüz durmamıştır. Son olarak Türkiye, Makedonya ve Hırvatistan AB'ye üye olma yolunda önemli bir adım olan "aday ülke" statüsüne kabul edilmiştir.

Türkiye'nin, cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren ciddi bir şekilde batıya yöneldiği görülmektedir. Çünkü Türkiye'ye göre çağdaş medeniyetler arasında yer almak, ancak batıya yönelmekle gerçekleşecektir. Bu nedenle Türkiye'nin batıya yönelişi özellik II. Dünya Savaşı sonrası Avrupa merkezli kurulan bütün oluşumlara üye olmak şeklinde devam etmiştir (Gülcan, 2005). Bu nedenle AKÇ'nin kuruluşundan itibaren Türkiye bu oluşumun da içinde olmak istemiştir. Ancak Türkiye'nin AB'ye adaylık süreci diğer ülkelerden çok farklı ve uzun bir yol izlemiştir.

1963 yılında imzalanan Ankara Anlaşması ile Türkiye'nin AB ye girme çabaları resmen başlamıştır. Ortaklık öngören bu anlaşma, Türkiye'nin AB ile ilişkilerini derinleştirmede gösterdiği azmin göstereceği olarak değerlendirilebilir (Ülger, 2003). Ancak Türkiye'nin birliğe üyelik süreci bazen Türkiye'den bazen de birlikten kaynaklanan nedenlerden dolayı çok yavaş ilerlemiştir.

AB üyeliği son yıllarda ülkenin gündeminden hiç düşmeyen bir konu olmuştur. Özellikle 2005 yılında üyelik müzakerelerinin başlaması ile AB ile ilişkiler daha ileri bir düzeye taşınmıştır. Ancak "aday üye" statüsündeki Türkiye'nin AB'ye tam üye olarak kabul edilip edilmeyeceği hâlâ belirsizliğini korumaktadır. Gümrük Birliği ve birçok yasanın AB normlarına uygun olarak yeniden düzenlenmesine rağmen bu belirsizliğin devam etmesi, Türkiye'de toplumun AB ye karşı olumsuz tutum geliştirmesinin nedenlerinden biri olmuştur. Ayrıca, siyasi parti ve basın kuruluşlarının bir kısmının AB'ye ilişkin görüşlerinin olumsuz olması da toplumu etkilemektedir.

Bunun yanı sıra bazı AB ülkelerinde de Türkiye'ye karşı olumsuz tutumun olduğu görülmektedir (İlhan, 2003; Karluk, 2003; Doğan, 2007). AB ülkelerinde özellikle Türkiye'ye Avrupa'nın varoşu olarak bakılması ve "Avrupalı fakat farklı" olarak nitelendirilmesi sık sık dile getirilmektedir (Gökbunar vd., 2008). Hatta bazı AB üyesi devletlerin

yöneticileri de zaman zaman Türkiye'nin AB'ye üyeliğine karşı olduklarını ya da tam üyelik yerine başka bir model önerdiklerini açıkça dile getirmektedirler.

Hem AB'de Türkiye'ye karşı hem de Türkiye'de AB'ye karşı ön yargının olduğu bilinmektedir. Bu nedenle AB üyesi devletlerdeki yöneticilerin Türkiye karşıtlığını ortadan kaldıracak ciddi çalışmalar yapması gerekmektedir. Öte yandan birliğe üye olmak isteyen bir ülke halkının birliğe karşı olumsuz bir tutum içinde olması ise büyük bir çelişkidir. Bu çelişki önemli bir sorunun varlığının göstergesi olarak kabul edilebilir. Bu durumun değiştirmesi için ise gerek üye ülke yönetimlerine, gerekse Türkiye'ye önemli görevler düşmektedir.

Birliğe üye olmak isteyen Türkiye'de, AB'ye ilişkin olumlu tutumun oluşturulmasında toplumun bilinçlendirilmesi ve eğitilmesi çok önemlidir. Ancak her ne kadar bu konuda siyasi bir kurumsallaşma söz konusu ise de bu yetersizdir. Hatta Türkiye'de bu iş büyük oranda medyaya bırakılmış gibi görünmektedir. Hâlbuki hedefe ulaşabilmek için yöneticilerin ciddi çalışmalar yapmaları gerekmektedir. Bu nedenle sorunun çözümü için bütün kurumlardan destek alınmalı ve işbirliği yapma yoluna gidilmelidir. Bu konuda eğitimcilere önemli görevler düşmektedir. Ancak eğitimcilerde de, toplumun diğer tüm katmanlarında olduğu gibi AB'ye karşı olumsuz tutum görülebilmektedir.

"Tutum, belirli bir nesne, durum, kurum, kavram ya da diğer insanlara karşı öğrenilmiş, olumlu ya da olumsuz tepkide bulunma eğilimidir." (Tezbaşaran, 1997: 1). "Bireyde belli bir objeye yönelik tutum oluşturmak ve var olan bir tutumu değiştirmek oldukça güçtür." (Erden, 1995: 99). Toplumun gelecek nesillerini yetiştirmekle görevli öğretmenlerin bir konuya yönelik tutumları bu nedenle daha da önem kazanmaktadır.

Türkiye'de öğretmenler içinde sayıca en büyük kesimi sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Sınıf öğretmenleri, ilköğretim okullarında 1, 2, 3, 4 ve 5. sınıflarda derslere girmektedirler. Öğretmenlerin bir konu hakkındaki tutumları ve gösterecekleri tepki öğrencileri önemli ölçüde etkileyebilir. Bu nedenle öğretmenlerin tutumlarının hizmet öncesi eğitimleri sırasında incelenmesi ve alınacak tedbirler varsa buna göre düzenlemeler yapılması gereklidir. Bu açıdan sınıf öğretmeni adaylarının AB'ye ilişkin tutumlarının belirlenmesi önemlidir.

2. PROBLEM

Sınıf öğretmeni adaylarının AB'ye ilişkin tutumlarını ortaya koymayı amaçlayan bu çalışmada "Sınıf Öğretmeni adaylarının AB'ye ilişkin tutumları nasıldır?" ana sorusu çerçevesinde aşağıda yer alan alt sorulara cevap aranmıştır. Buna göre sınıf öğretmeni adaylarının AB'ye ilişkin tutumları;

- Cinsiyet,
- Öğrenim gördükleri üniversite,
- Öğrenim gördükleri sınıf,
- AB ülkelerinde bulunma,
- AB ülkelerinde yaşayan akrabalarının bulunma durumlarına, göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

3. YÖNTEM (METHOD)

3.1. Araştırmanın Modeli (Models of Research)

Bu araştırma, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçladığından tarama modelinde yapılandırılmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem (Sampling)

Araştırmanın evrenini 2007-2008 öğretim yılında Adıyaman Üniversitesi (A.Ü.), Pamukkale Üniversitesi (P.Ü.), Mersin Üniversitesi (M.Ü.), Selçuk Üniversitesi (S.Ü.) ve Gazi Üniversitesi'ndeki (G.Ü.) eğitim fakültelerinde yer alan İlköğretim Bölümü, Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı'nda öğrenim görmekte olan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırma 2007-2008 öğretim yılının bahar döneminde yapılmıştır.

Evrenin büyük olması nedeniyle örneklem alınma yoluna gidilmiştir. Araştırmanın örnekleme tesadüfi örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Olması gereken örneklem büyüklüğü Cochran (1962, Aktaran: Balcı, 2006) tarafından geliştirilen evreni bilinen örneklem formülünden yola çıkılarak hesaplanmıştır. Bu kapsamda; A.Ü.'den 200, P.Ü.'den 120, M.Ü.'den 122, S.Ü.'den 119 ve G.Ü.'den 186 olmak üzere toplam 747 öğrenci örnekleme yer almıştır.

3.3. Veri Toplama Aracı (The Tool for Collecting Data)

Araştırmacılar tarafından geliştirilen "AB'ye İlişkin Tutum Ölçeği", ilgili literatür taraması sonuçları göz önüne alınarak ve alan uzmanlarının görüşleri doğrultusunda hazırlanmıştır. 5'li Likert tipindeki "AB'ye İlişkin Tutum Ölçeği", 14 maddeden oluşmaktadır.

3.4. Ölçeğin Geçerliliği ve Güvenirliğine İlişkin Bulgular

(The Findings About Validity and Reliability of the Scale)

Araştırma için yapılan geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarında uygun örneklem büyüklüğünü tespit etmek amacıyla literatür taraması yapılmıştır. Literatür taranmasında ön uygulama örnekleme için farklı sayılar verildiği görülmüştür. Örneğin, madde ile cevaplayıcı oranlarının her madde için Cattell (1978)'e göre 3-6, Gorsuch (1983)'a göre en az 5, Everitt (1975)'e göre ise 10 kişi olması gerekmektedir (Akt.: McCallum vd., 1999). Jeong (2004) ise bu oranın her madde için 5 kişiden fazla olması gerektiğini ifade etmektedir. Bu sayılar dikkate alınarak ölçeğin ön uygulaması için S.Ü. Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği A. D.'de öğrenim gören 87 öğrenci ön uygulama örneklemine alınmıştır.

Ölçeğin geçerliliğini tespit etmek amacıyla faktör analizi yapılmıştır. Ölçeğin faktör analizine uygun olup olmadığını anlamak amacıyla KMO ve Barlett testi uygulanmıştır. Jeong'a (2004) göre KMO testi ölçüm sonucunun ".50" ve daha üstü, Barlett küresellik testi sonucunun da istatistiksel olarak anlamlı olması gerekmektedir. Bu çalışma sonunda KMO testi sonucu ".77" çıkmış ve Barlett küresellik testi ise ($P < 0.01$) anlamlı bulunmuştur. Bu sonuca göre ölçeğe faktör analizi yapılabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Her bir madde için yük değeri minimum ".50" kabul edilmiştir. Yapılan ilk faktör analizinde 24 maddeden oluşan ölçeğin bazı maddelerinin birden çok faktörde, birbirine yakın değerlerde yük aldıkları görülmüş ve bu kapsamda 10 madde ölçekten çıkarılmıştır. Son olarak 14 madde üzerinde yeniden faktör analizi yapılmış ve buna ilişkin veriler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Ölçeğin açımlayıcı faktör analizi sonuçları
(Table 1. The results of paraphrasing factor for attitude scale analysis)

Madde No	Faktör Ortak Varyansı	Faktör-1 Yük Değeri	Döndürme Sonrası Yük Değeri			
			Fakt.-1	Fakt.-2	Fakt.-3	Fak.-4
m1	.820			.899		
m2	.612			.747		
m3	.828			.904		
m4	.808				.880	
m5	.821				.872	
m6	.581	.754	.729			
m7	.622	.771	.706			
m8	.638	.781	.783			
m9	.523	.616	.712			
m10	.513	.683	.712			
m11	.698	.820	.816			
m12	.603	.762	.760			
m13	.836					.906
m14	.836					.904

AB'ye ilişkin Tutum Ölçeği'ne yapılan faktör analizi sonucunda dört faktör elde edilmiştir. Faktörlere maddelerin içerikleri dikkate alınarak isim verilmiştir. İlk faktör ölçeğe ilişkin toplam varyansın %28.63'ünü, ikinci faktör %16.15'ini, üçüncü faktör %12.65'ini, son faktör ise %12.14'ünü açıklamaktadır. Ölçeğin açıklanan toplam varyansı %69.56 olarak tespit edilmiştir. Büyüköztürk (2002), tek faktörlü ölçeklerde açıklanan varyansın %30 ve daha fazla, çok faktörlü ölçeklerde ise açıklanan varyansın daha fazla olması gerektiğini ifade etmektedir. Bu uygulamada elde edilen verilere göre ölçeğin geçerli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yapılan faktör döndürme sonrasında, ölçeğin birinci faktörünün 7 maddeden (6, 7, 8, 9, 10, 11, 12), ikinci faktörünün 3 maddeden (1, 2, 3), üçüncü (4, 5) ve dördüncü faktörünün (13, 14) 2'şer maddeden oluştuğu görülmüştür. Birinci faktörde yer alan maddelerin faktördeki yük değerleri ".70"-".81"; ikinci faktörde yer alan maddelerin faktördeki yük değerleri ".74"-".90"; üçüncü faktörde yer alan maddelerin faktördeki yük değerleri ".87"-".88"; dördüncü faktörde yer alan maddelerin faktördeki yük değerleri ".90-.91" arasında değişmektedir.

Ölçeğin güvenilirliğini tespit etmek amacıyla Cronbach Alfa güvenilirlik istatistiği yapılmıştır. Yapılan istatistiğe göre birinci faktörün Cronbach Alfa değeri ".88", ikinci faktörün ".82", üçüncü faktörün ".80" ve dördüncü faktörün ".81" bulunmuştur. Ölçeğin tamamına ilişkin Cronbach Alfa değeri ".75" olarak elde edilmiştir. Tezbaşaran (1997), likert tipi bir ölçekte yeterli sayılabilecek bir güvenilirlik katsayısının olabildiğince "1"e yakın olması gerektiğini ifade etmektedir. Bu sonuçlara göre ölçeğin güvenilirliğinin yüksek düzeyde olduğu söylenebilir.

3.5. Verilerin Çözümlemesi ve Analizi (Solving and Analyzing Data)

Bu araştırmanın alt problemlerinde veriler, İlişkisiz Örneklemeler için Tek Faktörlü Varyans Analizi "One-Way ANOVA", bağımsız t testi ve Scheffe testi ile analiz edilmiştir. Değerlendirme eksiksiz olarak geri dönen toplam 747 ölçek üzerinden yapılmıştır. Verilerin çözümlemesinde, öğretmen adaylarının verdikleri yanıtların puanlarını hesaplamak amacıyla da ölçekte yer alan maddelerdeki seçeneklerde yer alan; "Tamamen Katılıyorum" 5, "Katılıyorum" 4, "Kararsızım" 3, "Katılmıyorum" 2, "Kesinlikle Katılmıyorum" 1 puan olarak hesaplanmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan "14", en yüksek puan ise "70" olacaktır. Yapılan hesaplama sonunda alınacak puanın yüksek olması sınıf öğretmeni adayının

AB'ye ilişkin olumlu bir tutuma, düşük puan olması ise AB'ye ilişkin olumsuz bir tutuma sahip olduğuna işaret etmektedir.

4. BULGU VE YORUMLAR (FINDINGS AND INTERPRETATIONS)

Bu bölümde araştırmancının problem ve alt problemlerine ilişkin elde edilen bulgular ve yorumları yer almaktadır.

4.1. Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar (The Findings About Solving Problem)

Sınıf öğretmeni adaylarının AB'ye ilişkin tutum düzeylerini belirlemek amacıyla ölçeğin tamamından ve alt boyutlarından elde edilen puanların ortalaması alınmış ve buna ilişkin veriler Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Sınıf öğretmeni adaylarının AB'ye ilişkin tutum düzeyleri
(Table 2. The attitude levels of pre-service teachers about EU)

Boyutlar	Madde no	Maddeler	Katılma Düzeyleri
Faktör 2 (AB'ye Kabul)	1	Türkiye AB'ye tam üye olarak kabul edilmeyecektir.	Katılıyorum — (\bar{X} = 3.68)
	2	Türkiye AB'ye girse bile Türklere üye ülkelerde serbest dolaşım hakkı verilmeyecektir.	
	3	AB, Türkiye'yi tam üyeliğe almayacaktır.	
Faktör 3 (AB'ye Girememe)	4	Türkiye'nin AB'ye hâlâ girememiş olmasının nedenlerinden biri, ekonomik düzeyidir.	Kararsızım — (\bar{X} = 3.34)
	5	Türkiye'nin AB'ye hâlâ girememiş olmasının nedenlerinden biri eğitim düzeyidir.	
Faktör 1 (AB'nin Olumlu Etkisi)	6	Türkiye'nin AB'ye girmesi, sağlık alanındaki gelişmesini daha hızlı artıracaktır.	Kararsızım — (\bar{X} = 3.38)
	7	Türkiye'nin AB'ye girmesi, daha demokratik bir yapıya kavuşmasını sağlayacaktır.	
	8	Türkiye'nin AB'ye girmesi, ekonomik büyümesini daha hızlandıracaktır.	
	9	Türkiye'nin AB'ye girmesi, turizm alanındaki kazancını daha hızlı artıracaktır.	
	10	Türkiye'nin AB'ye girmesi, tarım alanındaki kazancını daha hızlı artıracaktır.	
	11	Türkiye'nin AB'ye girmesi ile eğitim alanındaki ilerlemesi daha hızlanacaktır.	
12	Türkiye'nin AB'ye girmesi ile bilim alanındaki ilerlemesi daha hızlanacaktır.		
Faktör 4 (AB'nin Olumsuz Etkisi)	13	Türkiye AB'ye girerse Türkçe bundan olumsuz etkilenecektir.	Katılıyorum — (\bar{X} = 3.78)
	14	Türkiye AB'ye girerse Türk kültürü bundan olumsuz etkilenecektir.	
Ölçeğin Tamamına İlişkin Tutum Düzeyi			Katılıyorum — (\bar{X} = 3.50)

Sınıf öğretmeni adaylarının AB'ye ilişkin tutum düzeylerinin yer aldığı Tablo 2 incelendiğinde, sınıf öğretmeni adaylarının AB'ye ilişkin tutumlarının gerek ölçeğin genelinde, gerekse alt boyutlarda olumlu olmadığı görülmektedir. Ölçeği oluşturan maddeler ve alt boyutlar incelendiğinde sınıf öğretmeni adaylarının AB'ye girmenin Türkiye üzerinde pek çok alanda yaratacağı olumlu etkileri ve AB'ye girememe nedenleri konularında kararsız oldukları ortaya çıkmıştır. Yine bu tabloya göre sınıf öğretmeni adaylarının Türkiye'nin AB'ye tam üye olarak kabul edilmeyeceğini düşündükleri söylenebilir. AB'ye girildiğinde ise bu durumun Türk kültürü

ve dili üzerinde olumsuz etkileri olacağı yönünde katılımcıların endişeleri olduğu şeklinde değerlendirilebilir.

4.2. İlk Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar

(Findings Related to the First Sub-Problem and Comments)

Sınıf öğretmeni adaylarının AB'ye ilişkin tutumlarının cinsiyetlerine göre durumları Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Cinsiyetlere göre AB'ye ilişkin tutumlar
(Table 3. Independent t-test results showing the difference of the attitudes of the pre-service teachers about EU according to the gender)

Boyutlar	Cinsiyet	n	\bar{x}	s	t	p
AB'nin Olumlu Etkisi	Erkek	299	24.16	6.35	1.699	.090
	Kadın	448	23.35	6.36		
AB'ye Kabul	Erkek	299	10.95	3.31	.571	.568
	Kadın	448	11.08	2.79		
AB'ye Girememe Nedeni	Erkek	299	6.30	2.45	3.616	.000*
	Kadın	448	6.93	2.25		
AB'nin Olumsuz Etkisi	Erkek	299	7.20	2.50	3.42	.001*
	Kadın	448	7.78	2.10		
Ölçeğin Tamamı	Erkek	299	48.62	8.27	.864	.388
	Kadın	448	49.15	8.17		

* P<0.05

Tablo 3'te görüldüğü üzere, sınıf öğretmeni adaylarının cinsiyetlerine göre ölçeğin tamamına ($t_{(745)}=.864$, $p>0.05$), "AB'nin Olumlu Etkisi" ($t_{(745)}=1.699$, $p>0.05$) ve "AB'ye Kabul" ($t_{(745)}=.571$, $p>0.05$) alt boyutlarına ilişkin tutumları arasında manidar fark olmadığı, yapılan bağımsız t testi sonucunda bulunmuştur.

"AB'ye Girememe Nedeni" ($t_{(745)}=3.616$, $p<0.05$) ve "AB'nin Olumsuz Etkisi" ($t_{(745)}=3.24$, $p<0.05$) alt boyutunda kadın öğrenciler lehine manidar farkın olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 3'de yer alan bulgular, Türkiye'nin AB'ye girememesinin nedeni olarak Türkiye'nin bazı alanlarda (ekonomi ve eğitim) yetersiz olmasından kaynaklandığı ve AB'ye üyeliğin Türkiye'ye bazı alanlarda (dil ve kültür) olumsuz etkilerinin olacağı kadın katılımcıların erkek katılımcılara göre daha çok inandıklarını göstermektedir.

4.3. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar

(Findings and Comments Regarding the Second Sub-Problem)

Sınıf öğretmeni adaylarının AB'ye ilişkin tutumlarının buldukları üniversitelere göre durumları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Üniversitelere göre AB'ye ilişkin tutumlar
(Table 4. One-way variance analysis (ANOVA) table showing the difference of the attitudes of the pre-service teachers about EU, according to the universities they attend)

Boyut	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark (Scheffe)
AB'nin Olumlu Etkisi	Gruplararası	7616.569	4	1904.142	62.490	.000*	A.Ü.-P.Ü. A.Ü.-M.Ü. A.Ü.-G.Ü. P.Ü.-S.Ü. P.Ü.-G.Ü. M.Ü.-S.Ü. M.Ü.-G.Ü.
	Gruplarıçi	22609.731	742	30.471			
	Toplam	30226.300	746				
AB'ye Kabul	Gruplararası	77.298	4	19.325	2.150	.073	-
	Gruplarıçi	6670.166	742	8.989			
	Toplam	6747.465	746				
AB'ye Girememe	Gruplararası	703.416	4	175.854	38.324	.000*	A.Ü.-P.Ü. A.Ü.-M.Ü. P.Ü.-S.Ü. P.Ü.-G.Ü. M.Ü.-S.Ü. M.Ü.-G.Ü.
	Gruplarıçi	3404.755	742	4.589			
	Toplam	4108.171	746				
AB'nin Olumsuz Etkisi	Gruplararası	210.102	4	52.526	10.600	.000*	A.Ü.-P.Ü. A.Ü.-M.Ü. A.Ü.-G.Ü. M.Ü.-S.Ü.
	Gruplarıçi	3676.664	742	4.955			
	Toplam	3886.766	746				
Ölçeğin Tamamı	Gruplararası	14910.733	4	3727.683	78.280	.000*	A.Ü.-P.Ü. A.Ü.-M.Ü. P.Ü.-S.Ü. P.Ü.-G.Ü. M.Ü.-S.Ü. M.Ü.-G.Ü.
	Gruplarıçi	35333.921	742	47.620			
	Toplam	50244.653	746				

* P<0.05

Tablo 4'te görüldüğü üzere, katılımcıların AB'ye ilişkin tutumlarının; ölçeğin tamamında ($F_{(4-742)}=78.280$, $p<0.05$), "AB'nin Olumlu Etkisi" alt boyutunda ($F_{(4-742)}=62.490$, $p<0.05$), "AB'ye Girememe" alt boyutunda ($F_{(4-742)}=38.324$, $p<0.05$), "AB'nin Olumsuz Etkisi" alt boyutunda ($F_{(4-742)}=10.600$, $p<0.05$) buldukları üniversitelere göre manidar fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanı sıra "AB'ye Kabul" alt boyutunda ($F_{(4-742)}=2.150$, $p>0.05$) öğretmen adaylarının tutumlarında üniversitelere göre manidar fark çıkmamıştır. Ölçeğin tamamında ve "AB'ye Girememe" alt boyutunda hangi gruplar arasında farkın olduğunu tespit etmek amacıyla Scheffe testi yapılmış ve A.Ü. ile P.Ü., A.Ü. ile M.Ü., P.Ü. ile S.Ü., P.Ü. ile G.Ü., M.Ü. ile S.Ü., M.Ü. ile G.Ü. arasında fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır. AB'nin Olumlu Etkisi alt boyutunda; A.Ü. ile P.Ü., A.Ü. ile M.Ü., A.Ü. ile G.Ü., P.Ü. ile S.Ü., P.Ü. ile G.Ü., M.Ü. ile S.Ü., M.Ü. ile G.Ü. arasında fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır. "AB'ye Olumsuz Etkisi" alt boyutunda; A.Ü. ile P.Ü., A.Ü. ile M.Ü., A.Ü. ile G.Ü., M.Ü. ile S.Ü. arasında fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır. "AB'ye Girememe" alt boyutunda farkın hangi grup lehine olduğunu tespit etmek amacıyla ortalama puanlar incelenmiş ve A.Ü. ile P.Ü. arasındaki farkın P.Ü. lehine olduğu, A.Ü. ile M.Ü. arasındaki farkın M.Ü. lehine olduğu, P.Ü. ile S.Ü. arasındaki farkın P.Ü. lehine olduğu, P.Ü. ile G.Ü. arasındaki farkın P.Ü. lehine olduğu, M.Ü. ile S.Ü. arasındaki farkın M.Ü. lehine olduğu, M.Ü. ile G.Ü. arasındaki farkın M.Ü. lehine olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. "AB'nin Olumlu Etkisi" alt boyutunda yukarıdaki durumların aynısının söz konusu

olmasının yanı sıra A.Ü. ile G.Ü. arasında fark bulunmuş ve farkın A.Ü. lehine olduğu görülmüştür. "AB'nin Olumsuz Etkisi" alt boyutunda da, A.Ü. ile P.Ü. arasındaki farkın P.Ü., A.Ü. ile M.Ü. arasındaki farkın M.Ü., A.Ü. ile G.Ü. arasındaki farkın G.Ü. ve M.Ü. ile S.Ü. arasındaki farkın M.Ü. lehine olduğu bulunmuştur. Bulgular genel olarak değerlendirildiğinde sınıf öğretmeni adaylarının AB'ye ilişkin tutumlarının öğrenim gördükleri üniversiteye göre değiştiği söylenebilir. Bu durum Türkiye'de üniversitelerin bulunduğu coğrafi bölgelere göre de aynı bölümde öğrenim görmekte olan öğrenciler arasında AB'ye ilişkin tutumlarda önemli farklılaşmanın yaşanmakta olduğu şeklinde de değerlendirilebilir.

4.4. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar (Findings and Comments Regarding the Third Sub-Problem)

Sınıf öğretmeni adaylarının AB'ye ilişkin tutumlarının buldukları sınıflara göre durumları Tablo 5'de verilmiştir.

Tablo 5. Sınıflara göre AB'ye ilişkin tutumlar
(Table 5. One -way variance analysis (ANOVA) table showing the difference of the attitudes of the pre-service teachers about EU, according to the classes they attend)

Boyut	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark (Scheffe)
AB'nin Olumlu Etkisi	Gruplararası	267.343	3	89.114	2.210	.086	-
	Gruplariçi	29958.956	743	40.322			
	Toplam	30226.300	746				
AB'ye Kabul	Gruplararası	49.524	3	16.508	1.831	.140	-
	Gruplariçi	6697.941	743	9.015			
	Toplam	6747.465	746				
AB'ye Girememe	Gruplararası	16.868	3	5.623	1.021	.383	-
	Gruplariçi	4091.303	743	5.506			
	Toplam	4108.171	746				
AB'nin Olumsuz Etkisi	Gruplararası	88.343	3	29.448	5.760	.001*	1. Sınıf/ 3. Sınıf
	Gruplariçi	3798.422	743	5.112			
	Toplam	3886.766	746				
Ölçeğin Tamamı	Gruplararası	336.178	3	112.059	1.668	.172	-
	Gruplariçi	49908.475	743	67.172			
	Toplam	50244.653	746				

* P<0.05

Tablo 5 incelendiğinde, sınıf öğretmeni adaylarının AB'ye ilişkin tutumlarının; ölçeğin tamamında ($F_{(3-743)}=1.668$, $p>0.05$), "AB'nin Olumlu Etkisi" alt boyutunda ($F_{(3-743)}=2.210$, $p>0.05$), AB'ye Kabul alt boyutunda ($F_{(3-743)}=1.831$, $p>0.05$), "AB'ye Girememe" alt boyutunda ($F_{(3-743)}=1.021$, $p>0.05$) buldukları sınıflara göre manidar fark olmadığı sonucuna ulaşıldığı görülmektedir. Bunun yanı sıra "AB'nin Olumsuz Etkisi" alt boyutunda ($F_{(3-743)}=5.760$, $p<0.05$) öğretmen adaylarının tutumlarının sınıflara göre kıyaslamasında manidar farka ulaşılmıştır. "AB'nin Olumsuz Etkisi" alt boyutunda farkın kaynağına ilişkin yapılan Scheffe testi sonucunda, farkın 1 ve 3. sınıflar arasında olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Farkın hangi grup eline olduğunu anlamak amacıyla puan ortalamaları incelenmiş ve 1. sınıf öğrencilerinin ($\bar{x}=8.06$) 3. sınıf öğrencilerinden ($\bar{x}=7.22$) daha olumlu tutum sergilediği sonucuna ulaşılmıştır. Genel olarak sınıf öğretmeni

adaylarının AB'ye ilişkin tutumlarının birçok konuda öğrenim gördükleri sınıfa göre değişmediği söylenebilir.

4.5. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar (Findings and Comments Related to the Fourth Sub-Problem)

Sınıf öğretmeni adaylarının AB'ye ilişkin tutumlarının AB ülkelerinde yaşayan akrabalarının bulunma durumlarına göre değişimleri Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. AB Ülkelerinde akrabalarının bulunma durumuna göre AB'ye ilişkin tutumlar

(Table 6. Independent t-test results showing the difference of the attitudes of the pre-service teachers about EU according to the case that they have relatives in EU countries)

Boyutlar	A.B Ülkelerinde Akrafa Bulunma	n	\bar{x}	s	t	p
AB'nin Olumlu Etkisi	Evet	341	23.46	6.57	.826	.409
	Hayır	406	23.85	6.19		
AB'ye Kabul	Evet	341	11.17	3.02	1.194	.233
	Hayır	406	10.91	2.99		
AB'ye Girememe	Evet	341	6.67	2.35	.074	.941
	Hayır	406	6.69	2.35		
AB'nin Olumsuz Etkisi	Evet	341	7.43	2.30	1.387	.166
	Hayır	406	7.66	2.26		
Ölçeğin Tamamı	Evet	341	48.73	8.22	.610	.542
	Hayır	406	49.10	8.20		

Tablo 6 incelendiğinde; sınıf öğretmeni adaylarının AB ülkelerinde akrabalarının bulunma durumlarına göre ölçeğin tamamına ($t_{(745)}=.610$, $p>0.05$), "AB'nin Olumlu Etkisi" ($t_{(745)}=.826$, $p>0.05$), "AB'ye Kabul" ($t_{(745)}=1.194$, $p>0.05$), "AB'ye Girememe" ($t_{(745)}=.074$, $p>0.05$) ve "AB'nin Olumsuz Etkisi" ($t_{(745)}=1.387$, $p>0.05$) alt boyutlarına ilişkin tutumları arasında manidar fark olmadığı yapılan bağımsız t testi sonucunda bulunmuştur. Genel olarak bakıldığında da sınıf öğretmeni adaylarının AB'ye ilişkin tutumlarının AB ülkelerinde akrabalarının bulunma durumuna göre anlamlı bir şekilde değişmediği söylenebilir.

4.6. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar (Findings and Comments Related to the Fifth Sub-Problem)

Sınıf öğretmeni adaylarının AB'ye ilişkin tutumlarının AB ülkelerinde bulunma durumlarına göre durumları Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. AB Ülkelerinde bulunma durumlarına göre AB'ye ilişkin tutumlar
(Table 7. Independent t-test results showing the difference of the attitudes of the teaching applicants about EU according to their having been in EU countries) (* $P<0.05$)

Boyutlar	AB Ülkelerinde Bulunma	n	\bar{x}	S	t	P
AB'nin Olumlu Etkisi	Evet	19	20.53	6.75	2.189	.029*
	Hayır	728	23.76	6.34		
AB'ye Kabul	Evet	19	10.21	3.44	1.199	.231
	Hayır	728	11.05	2.99		
AB'ye Girememe	Evet	19	6.11	2.49	1.084	.279
	Hayır	728	6.70	2.34		
AB'nin Olumsuz Etkisi	Evet	19	7.37	2.14	.354	.723
	Hayır	728	7.56	2.29		
Ölçeğin Tamamı	Evet	19	44.21	8.61	2.550	.011*
	Hayır	728	49.06	8.17		

Tablo 7 incelendiğinde; sınıf öğretmeni adaylarının AB ülkelerinde bulunma durumlarına göre "AB'ye Kabul" ($t_{(745)}=1.199$, $p>0.05$), "AB'ye Girememe" ($t_{(745)}=1.084$, $p>0.05$), AB'nin "Olumsuz Etkisi" ($t_{(745)}=.354$, $p>0.05$) alt boyutlarına ilişkin tutumları arasında manidar fark olmadığı yapılan bağımsız t testi sonucunda bulunmuştur. Ancak "AB'nin Olumlu Etkisi" ($t_{(745)}=2.189$, $p<0.05$) alt boyutunda ve ölçeğin tamamında ($t_{(745)}=2.550$, $p<0.05$) AB ülkelerinde bulunanlar lehine manidar farkın olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Genel olarak değerlendirildiğinde sınıf öğretmeni adaylarının AB'ye ilişkin tutumlarının AB ülkelerinde bulunma durumuna göre değiştiği görülmektedir.

5. SONUÇ (RESULT)

- Sınıf öğretmeni adaylarının AB'ye ilişkin tutumları genel olarak olumsuzdur.
- Sınıf öğretmeni adaylarının Türkiye'nin AB'ye kabul edileceğine ilişkin tutumları olumsuzdur.
- Sınıf öğretmeni adayları, Türkiye'nin AB'ye girememe nedenleri konusunda ve AB'ye girmenin Türkiye'ye olumlu etkileri olacağına yönelik tutumlarında kararsızlık görülmektedir
- Sınıf öğretmeni adaylarının AB'ye girmenin Türkiye'ye olumsuz etkileri olacağına inanmaktadırlar.
- Sınıf öğretmeni adaylarının AB'ye ilişkin tutumları, ölçeğin genelinde, öğrenim gördükleri üniversiteye ve AB ülkelerinde bulunma durumuna göre değişmektedir
- Sınıf öğretmeni adaylarının AB'ye ilişkin tutumları, ölçeğin genelinde, cinsiyetlerine, öğrenim gördükleri sınıfa ve AB ülkelerinde akrabalarının bulunma durumuna göre değişmemektedir.

5.1. Tartışma (Discussion)

Bu araştırmada sınıf öğretmeni adaylarının AB'ye ilişkin tutumları incelenmiştir. Elde edilen bulgular değerlendirildiğinde sınıf öğretmeni adaylarının AB'ye ilişkin olumsuz ve kararsız bir tutuma sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumun Türkiye'de toplumda oluşan AB'ye ilişkin genel görüşle örtüştüğü söylenebilir. Çünkü Türkiye'de toplumun çeşitli nedenlerden dolayı AB'ye ilişkin kararsız bir tutum içinde olduğu görülmektedir. Hatta Türkiye'nin AB'ye girmesinin pek çok açıdan zararları olacağını düşünenler de vardır. Gökbnar ve arkadaşlarına (2008) göre, Türkiye'de AB'nin Türkiye'yi oyaladığı ve diğer aday ülkelerden istemediği şartları dayatma olarak öne sürdüğü fikri, toplumda AB'ye karşı kızgınlığa ve yanlış anlamalara yol açmaktadır. Bu durum ise toplumda AB'ye ilişkin olumsuz ve kararsız bir tutum oluşmasına neden olmaktadır. Bazı kesimlere göre ise AB'nin Türkiye'yi üyeliğe almamasının nedeni olarak din farklılığı görülmektedir (Kaya vd. 2008; Arslan, 2007).

Araştırmada sınıf öğretmeni adaylarının Türkiye'nin AB'ye tam üye olarak kabul edileceğine inanmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bunun nedeni ise Türkiye için çok uzun yıllar süren adaylık sürecinin toplum üzerinde biktırıcı bir etki yaratması olabilir. Özdemir'e (2007) göre de 1963 yılında imzalanan Ankara Anlaşması ile başlayan süreçte Türkiye'ye, AB ile ilgili statüsünü tanımlayan, çeşitli sıfatlar verilmiştir. 2007 tarihi itibarıyla de "Müzakereleri Fiilen Durdurulmuş Ülke" ve "Muhtemel Üyelik Tarihi Belirlenmemiş Aday Ülke" statüsü verilmiştir. Bunun yanı sıra Kıbrıs, Ege, terör ve diğer birçok konuda yapılan haksızlıklar AB'nin Türkiye'yi üye almayacağına işaretleri olarak değerlendirilebilir. Arslan'a (2007) göre bu tür haksızlıklar Türk halkının AB'ye yönelik algılarını olumsuz yönde etkilemektedir. Bu nedenlere de, toplumun üyelik konusunda politikacılara verdiği destek gittikçe azaltılmaktadır.

Türkiye’de yapılan bazı araştırmalarda AB’ye girme konusunda halkın önemli bir bölümünün olumlu görüş bildirdiği görülmektedir. Ancak AB’nin politikasının Türkiye’yi birliğe almayacağı yönünde değerlendirenlerin oranı (yaklaşık %76) ise çok yüksektir (Karluk, 2003). Akpınar (2006) tarafından yapılan araştırmada ise ilköğretim son sınıf öğrencilerinin yarısından fazlasının Türkiye’nin AB’ye gireceğine inanmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırmada da katılımcıların AB’nin Türkiye’yi üyeliğe kabul edeceğine ilişkin kuşkuları olduğu görülmektedir.

AB’nin diğer adaylarda aramadığı bazı şartları Türkiye’den istenmesi, Türkiye’de genel olarak toplumun AB’ye karşı gittikçe uzaklaşmasının nedenlerinden biri olarak değerlendirilebilir. Nitekim Avrupa Komisyonu (EC, 2007; EC, 2008; EC, 2009) tarafından düzenli olarak yapılan Eurobarometer araştırmalarında Türkiye’de AB’ye üyeliğin iyi bir şey olduğunu düşünenlerin oranında her geçen yıl düşüş görülmektedir. Bu araştırmada da katılımcıların Türkiye’nin AB’ye girememesi nedenleri boyutunda ise kararsızlık yaşadıkları görülmektedir. Arslan (2007) tarafından yapılan araştırmada da öğretmen adaylarının bu konuda kararsızlık yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

“AB, Avrupalılık kimliğini hareket noktası yapan, demokrasi, eşitlik, insan hakları vb. değerleri esas alan, çok uluslu/ulus üstü, aynı zamanda ulusal egemenliklere dayalı yeni bir bölgesel bütünleşme modeli uygulamaya başlamıştır.” (Eker, 2009: 35). Böylelikle AB, üye devletlerin kendi kültür ve egemenlikle ilgili kaygılarını da ortadan kaldırmayı hedeflemiştir. Ancak bu araştırmada katılımcılar, Türkiye’nin AB’ye tam üye olmasının kültürel ve dil alanlarında olumsuz etkilerinin olacağına inanmaktadırlar. Bu durum AB’ye karşı olduklarının bir göstergesi olarak da değerlendirilebilir. Katılımcıların bu boyutta yer alan maddelerde ifade edilen dil ve kültür alanlarının AB’ye girilmesi durumunda olumsuz yönde etkileneceğini düşündükleri görülmektedir. Bunu nedeni AB’nin çok farklı ve baskın bir kültüre sahip olması ve bu kültürün Türk kültürünü bozabileceği endişesi olabilir. Arslan (2007) tarafından yapılan araştırmada da öğretmen adaylarının AB’ye girilmesi durumunda Türk ulusunun kültürel kimliğinin yozlaşacağı endişesi taşıdıkları ortaya çıkmıştır. İlhan (2003) ve Somuncuoğlu (2002) da AB kültürünün Türk kültürüne olumsuz etkileri olacağını belirtmişlerdir.

AB, dünyada söz sahibi bir güç olabilmek için üye devletlerin geleneksel sistemlerinde ekonomik, kurumsal ve politik dönüşümler sağlamaya çalışmaktadır. Ancak böyle bir yapı için öncelikle kültürel bir altyapının oluşturulmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Özellikle 1992 Maastricht Anlaşması ile Avrupa’da ortak bir kültür alanı oluşturma açıkça dile getirilmiştir. Bunun için üye ülkeler arasında kültürel işbirliği destekleneceği ve ülkelerin bu konudaki ihtiyaçlarının karşılanacağı belirtilmiştir (Sarp, 2004). Bu nedenle AB, üye ülkelerin kültürlerine de sık sık müdahalede bulunabilmektedir. Bazı konularda henüz üye olmayan Türkiye’ye yönelik olarak da birçok konuda müdahaleler yapılmaktadır. Bu durum Türkiye’de bazı çevrelerde zorlama olarak algılanmaktadır. Bu araştırmada da sınıf öğretmeni adaylarının da Türkiye’nin AB’ye girmesi durumunda dil ve kültür alanlarının olumsuz yönde etkileneceğini düşündükleri görülmektedir.

Bu araştırmada katılımcıların AB’ye ilişkin tutumları cinsiyetlerine göre değişmediği ortaya çıkmıştır. Arslan (2007) tarafından yapılan araştırmada da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Ancak “AB’ye Girememesi” ve “AB’nin Olumsuz Etkisi” alt boyutlarında kadın öğrenciler lehine manidar farkın olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum kadın katılımcıların Türkiye’nin AB’ye giremeyeceğini ve AB’ye girilmesi durumunda da AB’nin Türkçeye ve Türk kültürüne olumsuz etkileri olacağına erkek katılımcılardan daha çok inandıklarını göstermektedir. Kaya ve arkadaşları (2008) tarafında yapılan araştırmada ise Dicle Üniversitesi’nde kadın öğrencilerin

Türkiye'nin AB'ye giremeyeceğine erkek öğrencilerden daha çok inandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırmalarda da ortaya çıkan sonuçlar cinsiyet değişkeninin AB'ye ilişkin tutum üzerinde etkisi görülmektedir.

Katılımcıların AB'ye ilişkin tutumları öğrenim gördükleri üniversiteye göre değişmektedir. Bazı üniversitelerde verilen eğitim ve üniversitede öğrenim gören öğrenci profili, AB'ye ilişkin tutumun farklılaşmasında etkili olabilir. Arslan (2007) tarafından Gazi Osman Paşa Üniversitesi'nde öğrenim görmekte olan öğretmen adayları üzerinde yapılan araştırmada AB'ye karşı olanlarla destekleyenlerin oranları birbirine yakın çıkmıştır. Kaya ve arkadaşları (2008) tarafında Dicle Üniversitesi'nde yapılan araştırmada ise bu üniversitede öğrenim öğrencilerinin AB'ye ilişkin olumlu tutumları ülke geneline göre çok yüksek (%84) çıkmıştır.

Katılımcıların AB'ye ilişkin tutumları öğrenim gördükleri sınıfa göre değişmemektedir. Bu durum öğrencilerin aldıkları eğitimin tutumlarına etkisinin olmadığını göstergesi olarak değerlendirilebilir. Bu durum, AB konusunda sınıf öğretmenliği anabilim dalında öğrencilere yeterli bilgi verilmediği şeklinde de yorumlanabilir. Ancak mesleğe başladıklarında sınıf öğretmeni adaylarının derslerde AB'ye ilişkin soru ve konularla karşılaşmaları kaçınılmaz olacaktır. YÖK (2008) tarafından hazırlanan sınıf öğretmenliği programında yer alan derslerde ise AB'ye ilişkin konular bulunmamaktadır. Bu durumda sınıf öğretmenlerinin hizmet öncesinde bu eğitimi almadıkları söylenebilir. Bu nedenle hizmet içi eğitimle AB'ye ilişkin verilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının AB ülkelerinde bulunma durumlarının AB'ye ilişkin tutumlarını olumsuz etkilediği görülmektedir. Bu araştırmada AB ülkelerine gidenlerin hiç gitmemiş olanlara göre daha düşük ortalama puana sahip olmaları dikkat çekici bir sonuçtur. Şahin (2007) tarafından Erasmus Programı çerçevesinde Avrupa'ya giden öğrenciler üzerinde yapılan araştırmada ise bu araştırmadaki bulguların tersi bir sonuç çıkmıştır. Ancak adı geçen araştırmaya katılanlar Avrupa'da Türk kimliğine karşı bir önyargının da var olduğunu gözlemlediklerini belirtmişlerdir. Böyle bir durumla karşılaşılması ise AB'ye karşı olumsuz bir tutuma neden olabilmektedir.

5.2. Öneriler

- Sınıf öğretmeni adaylarına hizmet öncesi eğitimleri sırasında AB'ye ilişkin yeterli bilgi verilmelidir.
- AB ülkelerine öğrenci değişimi programlarında gidip-gelen öğrencilerin deneyimlerini diğer öğrencilerle de paylaşmaları sağlanmalıdır.
- Sınıf öğretmeni adaylarının AB'ye ilişkin olumsuz tutumlarının nedenleri araştırılmalıdır.
- Sınıf öğretmeni adaylarının AB ülkelerinde bulunma fırsatları artırılmalıdır.
- Sınıf öğretmenlerine hizmet içi eğitimle AB'ye ilişkin yeterli bilgi verilmelidir.
- Sınıf öğretmenlerinin AB'ye ilişkin tutumlarını belirlemeye yönelik araştırmalar yapılmalıdır.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

1. Akpınar, B., (2006). "Avrupa Birliğine Uyum Sürecinde Türk İlköğretim Öğrencilerinin Avrupa Birliği İmajı". Eğitimde Politika Analizleri ve Stratejik Araştırmalar Dergisi. 1(1). 8-26.
<http://www.inased.org/epasad/cls1/EPASADcls1.pdf>. (05.09.2009).
2. Arslan, A., (2007). "Üniversite Gençliği (Öğretmen Adayları) Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne Üyeliğini İstemiyor". Akademik Bakış (Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi). (13).
<http://www.akademikbakis.org/13/makale/AB.pdf>. (05.09.2009).
3. Balcı, A., (2006). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeler. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
4. Büyüköztürk, Ş., (2002). Sosyal Bilimler İçin Veri Analiz El Kitabı. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
5. Doğan, İ., (2007). Vatandaşlık Demokrasi ve İnsan Hakları. (6. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
6. EC, (European Commission). (2007). Eurobarometer68.
http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb68/eb68_first_en.pdf. (05.09.2009).
7. EC, (European Commission). (2008). Eurobarometer69.
http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb69/eb_69_first_en.pdf. (05.09.2009).
8. EC, (European Commission). (2009). Eurobarometer70.
http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb70/eb70_first_en.pdf. (05.09.2009).
9. Eker, S., (2009). "Avrupa Birliği'nin Yeni Mottosu 'Farklılıkta Birlik' ve Türkçenin 'Farklılıkta Birlik'teki Yeri". Bilig. (49), 35-59.
10. Erden, M., (1995). "Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Sertifikası Dersine Yönelik Tutumları". Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. (11), 99-104.
11. Gökbnar, R., Yanıkkaya, H. ve Serkan, C., (2008). Avrupa Birliği'nin Türkiyeli Geleceği Umutlar ve Korkular. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
12. Gülcan, M.G., (2005). Avrupa Birliği Eğitim Süreci. Ankara: Anı Yayıncılık
13. İlhan, S., (2003). Avrupa Birliğine Neden Hayır (Jeopolitik Yaklaşım). (3. Baskı). İstanbul: Ötüken Neşriyat A.Ş.
14. Jeong, J., (2004). Analysis Of The Factors And The Roles Of Hrd In Organizational Learning Styles As Identified By Key Informants At Selected Corporations In The Republic Of Korea. Unpublished Ph.D. Tesis. USA: Texas A & M University. UMI: 3172143.
15. Karluk, S.R., (2003). Avrupa Birliği ve Türkiye. (7. Baskı). İstanbul: Beta Basım.
16. Kaya, İ., Kılıç, T. ve Ahmet, Y., (2008). "Dicle Üniversitesi Öğrencilerinin Türkiye'nin Avrupa Birliği Üyeliğine İlişkin Görüş ve Beklentileri". Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi. 7(23), 254-273.
<http://www.esosder.com>. (05.09.2009).
17. Maccallum, R.C., Wiedeman, K.F., Zhang, S., and Sehee H., (1999). "Sample Size in Factor Analysis". Psychological Methods. 4(1), 84-99
18. Özdemir, A.U., (2007). Türkiye'de Avrupa Birliği Karşıtı Düşüncenin Gelişimi (Gümrük Birliği Antlaşması Sonrası). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü.
19. Sarp, A., (09.04.2004). Avrupa Birliği Kültür Politikaları.
<http://www.eurozine.com/articles/2004-04-09-sarp-tr.html>. (05.09.2009).
20. Somuncuoğlu, S., (2002). Avrupa Birliği: Bitmeyen Yol. İstanbul: Ötüken Neşriyat A.Ş.

21. Şahin, İ., (2007). Perceptions of Turkish Exchange Students of The European Union's Erasmus Program. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
22. Tezbaşaran, A.A., (1997). Likert Tipi Ölçek Geliştirme Kılavuzu. (2. Baskı). Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
23. Ülger, İ.K., (2003). Avrupa Birliği El Kitabı (Kavramlar-Kurumlar-Kişiler). Ankara: Seçkin Kitabevi.
24. YÖK, (Yüksek Öğretim Kurumu) (2008). Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı.http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/sinif_ogretmenligi.doc .(24.11.2008).